

další zákonodárství umožní přezkoumání všech osob toho času v listině advokátů zapsaných a dá možnost komornímu výboru vyloučiti ze stavu ty, kteří svým dosavadním jednáním prokázali, že nevyhovují zvýšeným požadavkům.

Opatření Stálého výboru přes to, že i pro zápis do listiny kandidátů advokacie zavádí povolovací systém, neupravuje nijak stav kandidátů advokacie. Jest však třeba, aby i kandidáti advokacie byli včleněni do stavovské korporativní organizace.

Opatření Stálého výboru položilo pouze základy nové stavovské výstavby. Nastoupilo-li zákonodárství cestu »plánovitosti« i v advokacii, je zapotřebí, aby tato plánovitost byla skutečně uspořádána na základě pevného plánu, logicky promyšleného do svých důsledků, a vybudována na přesně zjištěném faktickém podkladu.

Glosy a aktuality.

Opční smlouva s Německem.

V minulém čísle Právní praxe podali jsme podstatný obsah smlouvy o státním občanství a opci, podepsané v Berlíně dne 20. listopadu 1938 (č. 300/1938 Sb. z. a n.). Dnes k tomu několik poznámek.

Ustanovení smlouvy jsou značně komplikovaná, takže mnohá její ustanovení zadávají podnět k pochybnostem nejen u laiků, nýbrž i u osob práva znalých.

Vytkneme aspoň některé zvláštnosti smlouvy a některé neobvyklé důsledky jejích ustanovení.

První zvláštností smlouvy, kterou odchyluje se od dosavadního našeho právního řádu, je hned ustanovení paragrafu 1. Byli jsme zvyklí spojovati státní občanství s domovskou příslušností, zde však jako základní požadavek pro nabytí německého státního příslušenství ustanovuje se pravidlem bydliště dotčené osoby. Bydliště bez ohledu na domovskou příslušnost. Ale ani tu není tato zásada provedena přímočaře. K podmínce bydliště přistupují další podmínky, které mají za účel z nabytí státní příslušnosti německé vyloučiti všecky osoby, které nelze počítati k domorodému obyvatelstvu sudetského území. Proto se stanoví

podmínka k narození dotčené osoby nebo jejích předků na zabraném území do 1. ledna 1910.

Smlouva — vyjma případ opce — nezná odvozeného nabytí státní příslušnosti. Je tedy možno, že otec se stane německým státním příslušníkem, nestane se však jím jeho, třeba nezletilé nebo pod 18 let staré dítě, že manžel se stane německým příslušníkem, nestává se jím jeho manželka (obrácený případ je ovšem vyloučen).

Pokud smlouva přihlíží výjimkou k domovskému právu u osob, které bydlely 10. října 1938 v cizině, je tu zase další podmínka německé národnosti, kterou se přichází k podivným důsledkům. Osoba, narozená na př. ve Znojmě, příslušná do Opavy, bydlící ve Vídni — nemá v žádném ohledu nějakého vztahu k nynější Česko-Slovenské republice, ale zůstane česko-slovenským státním občanem jedině proto, že není německé národnosti.

S pojmem německé a neněmecké národnosti operuje smlouva na několika místech. Při tom třeba si uvědomiti, že právní řád česko-slovenský pod pojmem národnosti rozumí něco docela jiného než právní řád německý pod pojmem »Volkszugehörigkeit«. A bude pak

potřeba zajisté tam, kde jde o posouzení otázky národnosti bez ohledu na nutnou vzájemnou úpravu, pojem národnosti vyložití podle česko-slovenského právního řádu, kdežto tam, kde jde o úpravu vzájemnou, určití pojem národnosti podle německého právního řádu. Tak na příklad při výměně obyvatelstva (§ 2) nebude lze za osobu německé národnosti považovati osobu, která není německé národnosti podle právního řádu německého, ježto nelze očekávati, že by Německo se cítilo zavázaným přijati vykázanou osobu tehdy, když nebude německé národní příslušnosti podle jeho zákonů; při opcích, o jichž oprávněnosti rozhodují česko-slovenské úřady, bude pojem národnosti vykládati podle česko-slovenského právního řádu.

Ve smlouvě upravují se všeobecně podmínky k výměně obyvatelstva. Podle prvního zdání šlo by o to, aby české obyvatelstvo ze zbraného území bylo vyměněno za německé obyvatelstvo z Česko-Slovenska. Ježto však byly zabráný celé velké české kraje, není možno výměnu provéstí všeobecně. Proto výměna omezena je na určitý okruh osob — při čemž zajímavé je to, že Německo může odsunouti jen česko-slovenské státní občany, kdežto Česko-Slovensko také jen česko-slovenské státní občany — není tu tedy reciprocity, která by se tu očekávala. Když už jsme při té reciprocitě, není — jak by se při smlouvě dalo předpokládati — v celku dodržována. Při výměně obyvatelstva — jak shora uvedeno — při určení příslušnosti manželů, při odsunutí optantů, kde jen Česko-Slovensko může optanty pro Německo v rámci výměny obyvatelstva odsunouti, nikoli však Německo optanty pro Česko-Slovensko.

Bývalo při smlouvách, upravujících státní občanství a opci pravid-

lem, že byla zevrubně stanovena ochrana majetkových práv optantů. Naše smlouva dovoluje přenéstí movité věci — a to ještě vyjma peníze, cenné papíry a sbírky, kdežto o nemovitostech nemá ustanovení — ponechávajíc to zvláštní dohodě.

V celku možno říci, že smlouva má tolik ustanovení vzbuzujících pochybností, že smíšený výbor, který k urovnání rozporů a podrobnějšímu výkladu smluvních ustanovení má býti podle § 13 zřízen, bude míti hodně příležitosti, aby stanovil pravidla pro bezvadné provedení smlouvy oběma smluvními stranami.

Vladimír Verner.

Pracovní soudy a dnešní poměry.

Pisatel článku o možnosti úspor u soudů, uveřejněného v Soudcovských Listech z 1. prosince 1938, věnoval pozornost též pracovním soudům. Doporučí, aby z úsporných důvodů byla obmezena ustanovení zákona o pracovních soudech na první stolici a aby odvolací řízení ve sporech z pracovního poměru se konala dle civilního řádu soudního. Článek navrhuje, aby pro odvolání v řízení ve sporech pracovních platily formální předpisy platné dle civilního řádu soudního. Pisatel článku dává dále v úvahu, zda by nebylo možno zrušiti instituci přisedících pracovních soudů a ponechati stranám na vůli, aby na jejich podnět byli k jednání povoláni zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů, kteří by byli k líčení zváni jako pozorovatelé nebo znalečtí svědci.

Soudní řízení jest veřejné; není jasno, jakou působnost by měli tito pozorovatelé. Znalečtí svědci by nemohli nahraditi odborné přisedící soudů. Iichž význam pisatel článku nepopírá.

Strany mohou dle § 25 zákona o pracovních soudech vzdáti se při prvním roku toho, aby se přelíčení konalo za účasti přisedících. Dle

rozhodnutí č. 16.639 Sb. n. s. vzdání se přísedících se může státi nejpozději před započatím přelíčení, t. j. před vyvoláním věci (§ 133 c. ř. s.). Přihlížel-li soud k později učiněnému takovému prohlášení a jednal o věci a rozhodl ji bez přísedících, jsou řízení i rozhodnutí soudu zmatečná. Pro odvolací řízení nemohou se však strany vzdáti účasti přísedících. Odvolací řízení bývá často zdrženo nebo zmařeno pro nedostavení se přísedících, čímž vznikají průtahy a náklady. Byla by zajisté možná změna zákona o pracovních soudech, dle které by též pro odvolací řízení bylo za souhlasu obou stran možno vzdáti se přísedících.

Nejvyšší soud trvá důsledně na tom, aby ve smyslu § 16 odst. 2 zákona o pracovních soudech přísedící byli příslušníky téhož povolání, nebo když by takových nebylo, podobného povolání jako jsou strany. Porušení tohoto předpisu činí řízení zmatečným (viz rozhodnutí č. 237 sb. min. sprav.). Dle judikatury jest nerozhodným, bylo-li stranám při konání líčení známo, že soud nebyl složen ve smyslu těchto zákonných ustanovení. Dle dnešní judikatury jest nerozhodné, že strany nečinily při líčení výtku, že soud není řádně obsazen. Citovaného rozhodnutí bývá dosti často zneužíváno k dodatečnému uplatňování námítky, že soud nebyl řádně obsazen, což zakládá zmatečnost podle § 28 odst. 1, č. 2 zákona č. 131/1931 Sb. zák. a nař. Tím rovněž vznikají průtahy při projednávání sporu a často též značné útraty. Se zřetelem k této judikatuře jsou soudy často nuceny pro každé líčení povolávat jiné přísedící, takže u pracovního soudu a také u odvolacího soudu ve sporech pracovních se za jediný den vystřídá více přísedících za zaměstnance i zaměstnavatele, čímž ovšem pro státní pokladnu vznikají rovněž značné náklady.

Novou úpravu otázky přísedících provádí vl. nař. ze dne 11. listopadu 1938, č. 280 Sb. z. a n., které v § 1 ustanovuje:

§ 16, odst. 2 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. se mění a zní:

»(2) Předseda pracovního soudu povolá k zasedání přísedící tak, aby náleželi těmž, a není-li to možno, alespoň podobnému povolání, jako jsou strany; nebylo-li by takových přísedících, povolá předseda k zasedání přísedící, kteří náležejí těmž nebo alespoň podobnému oboru, jako jsou strany. Při tom zachovává pokud možno pořadí přísedících stanovené předem pro jednotlivé odbory a odchýlí se od něho zpravidla jen když přísedící je z rozhodování vyloučen (§ 15, odst. 1), platně byl odmítnut, k přelíčení se nedostaví, anebo když by jinak přelíčení v ustanovenou dobu nemohlo býti provedeno.«

Toto nařízení nabylo účinnosti dnem vyhlášení, t. j. dne 15. listopadu 1938.

Dle § 33 zákona o pracovních soudech projednává se věc před odvolacím soudem znovu v mezích určených návrhy stran v odvolání. V řízení před odvolacím soudem ve sporech pracovních nelze ani obdobně použiti předpisů §§ 461 až 501 c. ř. s. Neplatí zejména předpisy §§ 482—493 c. ř. s. o ústním odvolacím jednání, nýbrž odvolací soud má konati přelíčení podle všeobecných předpisů o ústním jednání. O sepsání protokolu platí předpisy §§ 207—217 c. ř. s., nikoli ustanovení § 493 c. ř. s. V odvolacím řízení ve věcech pracovních je provésti důkazy zásadně přímo odvolacím soudem; odvolací soud se nemůže omeziti jen na pouhé přečtení protokolů o výslechu svědků a znalců, jinak by porušil stěžejní zásady ústnosti a bezprostřednosti jednání a nezáleží na tom, zda strana vadný postup vytýkala.

Zrušením zákona o pracovních soudech pro odvolací řízení by pracovní soudy pozbyly svého významu. Pracovní soudy se za poměrně krátkou dobu svojí působnosti vžily a dobře osvědčily a zejména v dnešní době konají dobře svoje poslání a umožňují smírné a rychlé projedná-

ní četných sporů z doby mobilisační. Ve sporech, kde nelze docílití smíru, umožňují pracovní soudy rychlé a levné projednání rozepří, což jest rovněž v zájmu zaměstnanců i zaměstnavatelů. Možno proto tvrditi, že právě dnešní doba vyžaduje, aby působnost pracovních soudů nebyla omežována.

Již rakouský zákon o živnostenských soudech z r. 1896 platil též pro odvolací řízení. Není věcných důvodů k tomu, aby zákon o pracovních soudech byl zhoršován a není ani jisto, zda by tím bylo docíleno podstatných úspor. L. Langer.

Pojištění nemocenské.

(Vymáhání přeplatku na pojistném proti okresní nemocenské pojišťovně nemůže se díti pořadem práva.)

V praxi nejsou řídkými případy, že z rozmanitých důvodů dochází k přeplatkům předepsaného pojistného u okresní nemocenské pojišťovny. (V případě v poslední době nejvyšším soudem řešeným šlo o přeplacení pojistného proto, že nemocenská pojišťovna přijala pojistné dvakrát, jednak od jednoho ze zaměstnavatelů, jednak od manželky druhého zaměstnavatele, která za ně ručila.)

Naskytá se otázka, kde lze se domáhati vrácení takového přeplatku, totiž zda jest na místě cesta pořadem soukromého práva, anebo zda třeba tento nárok uplatňovati u příslušných úřadů politických.

Na první pohled se zdá, že pohledávku z přeplacení vzniklou jest žalovati u řádného soudu, jelikož jde o žalobu z obohacení ve smyslu ustanovení § 1431 obč. zák. a pokud soud musí pak na základě této žaloby přezkoumávati platnost příslušného platebního rozkazu okresní nemocenské pojišťovny, že tu přichází v úvahu předpis § 190 c. s. ř.

Názor tento je mylný, jak nejvyšší soud již vícekrát rozhodl (viz rozhodnutí č. 3215, 5930, 6534, 8668 a z poslední doby rozhodnutí č. 16.603 sb. n. s.).

Ani předpis § 1431 obč. zák., ani předpis § 190 c. s. ř. tu nepřicházejí v úvahu proto, že tu neběží o uplatnění nároku povahy soukromoprávní, nýbrž povahy veřejnoprávní, o kterém podle ustanovení § 1 j. n. nepřisluší řádným soudům rozhodovati.

Na věci při tom nic nemění, že žalobní návrh nedomáhá se zrušení nebo změny některého výměru žalované okresní nemocenské pojišťovny, nýbrž přímo zaplacení určité peněžité sumy nebo vrácení přeplatku vybraného bez zákonného nároku.

Podle názoru nejvyššího soudu opětovně vysloveného v rozh. č. 8.668 a 16.603 sb. n. s. toto požadované vrácení přeplatku jest jen rubem základní otázky, zda přeplatek tu jest a tato základní otázka není proto v příslušném sporu jen otázkou předurčující, nýbrž otázkou hlavní, o níž rozhodnouti přísluší úřadům politickým.

Pojistné vyměřuje a vybírá nemocenská pojišťovna a do všech opatření a rozhodnutí jejich — pokud nelze proti nim podat žalobu u rozhodčího nebo pojišťovacího soudu — lze si výhradně stěžovati u úřadu politického (§§ 161, 189 a 239 zákona o pojištění zaměstnanců, nyní č. 189/1934 Sb. z. a n.).

Jak již uvedeno, zůstává při tom nerozhodno, zda nárok směřuje ku zrušení nebo změně napadeného výměru, anebo zda jde o nárok požadující přímo plnění peněžité, respektive vrácení přeplatku.

V každém případě zůstává příslušným ku rozhodnutí o nároku úřad politický a nikoliv řádný soud.

Zdůrazniti sluší, že pokud se v předpisu § 239 cit. zák. mluví o soudech, dlužno jimí rozuměti pouze soudy rozhodčí a soudy pojišťovací, povolané jen ku rozhodování o nárocích zákonem jim vyhrazených, nikoliv však soudy řádné.

Na výlučné příslušnosti politických úřadů ku rozhodování o nároku na vrácení přeplatku nemění nic ani ta skutečnost (jako tomu bylo v případě v rozhodnutí č. 16.603 sb. n. s. souzeném), že platební povinnost nebyla vyslovena podle formálních předpisů zákona (§ 189) písemným výměrem nemocenské pojišťovny, nýbrž ústní dohodou.

Ani takováto ústní dohoda není soukromoprávní smlouvou a to proto, že není sjednána mezi rovnoprávními subjekty soukromých práv a závazků. Nemocenská pojišťovna i tu vystupuje pouze jako no-

sitelka a vykonavatelka veřejné moci náhradou za formální písemný úřední výměr a proto její postup při takovéto dohodě a opatření i rozhodnutí v dohodě obsažená podléhají stejně jako její formální úřední výměry výhradně přezkumné činnosti politických úřadů.

Jaroslav Štěpina.

Pojištění úrazové.

[K nároku na placení poléčebného důchodu úrazového podle úrazového zákona se nevyžaduje, aby pojištěnec měl z úrazu tak zvanou hospodářskou škodu (újmou).]

(Pojem náhrady škod v úrazovém pojištění.)

U rozhodčího soudu úrazové pojišťovny dělnické v Praze (jakož i u rozhodčího soudu pro úrazové zaopatření železničních zřízenců) po delší dobu byla praxe, že vedle ostatních zákonných předpokladů vyžadovala se pro vznik, případně i pro zachování nároku na placení poléčebného úrazového důchodu podle úrazového zákona i nutnost tak zv. hospodářské škody (újmou) z utrpěného úrazu, spočívající v tom, že výdělek pojištěncův je po úraze menší, nežli byl před úrazem. Rozhodčí soud vycházel při tom z úvahy, že poléčebný důchod úrazový svou povahou jest náhradou škody úrazem způsobené a že tato škoda spočívá právě v tom, že výdělek pojištěncův se vlivem úrazu a zmenšením pracovní způsobilosti pojištěncovy snížil.

Vydělal-li si pojištěnec po úraze stejně, případně i více, nebylo tu podle praxe rozhodčího soudu hospodářské škody (újmou) z úrazu a nebylo proto ani nároku na placení poléčebného důchodu poúrazového. Proto se potvrzovaly i takové výměry úrazové pojišťovny, kterým dosavadní placení důchodu bylo zastaveno z toho důvodu, že výdělek pojištěncův po úraze opět dosáhl výše výdělku předúrazového nebo byl vyšší, čímž nastala podstatná změna v poměrech rozhodných při vyměření důchodu.

Tato praxe a stanovisko byly radikálně změněny opětovně vysloveným náhledem vrchního soudu pojišťovacího, že požadavek hospodářské škody z úrazu nelze z úrazového zákona vyvoditi a že v otázce ustanovení poléčebného úrazového důchodu nebo jeho

dalšího placení vůbec nepřichází v úvahu. Náhled tento vyslovil vrchní soud pojišťovací již vícekrát (na př. Cuo 70/38, 71/38, 258/38, 300/38 a j.) a tak je možno mluvit o ustálené jeho judikatuře v tomto směru.

Poněvadž judikování toto má pro praxi úrazového pojištění význam značné důležitosti, a to zejména pro pojištěnce tohoto pojištění, pokládám za vhodné blíže poukázati na důvody, které vedly vrchní pojišťovací soud ku změně stanoviska dosud rozhodčím soudem zastávaného.

Jádro sporné otázky leží v tom, co podle zákona jest míněno poměry rozhodnými ku vyměření náhrady, jejichž podstatná změna dává úrazové pojišťovně právo podle § 39 úraz. zák. k jinému vyměření odškodného.

Podle § 1 úraz. zák. jsou zaměstnanci tam uvedení pojištění podle ustanovení tohoto zákona proti následkům úrazů podnikových.

V § 5 cit. zák. se praví dále, že předmětem tohoto pojištění je náhrada škody, která vznikne tělesným zraněním neb smrtí pojištěnce.

Dle § 6, odst. I cit. zák. spočívá tato náhrada škody v důchodu, který se pojištěnci platí počínajíc pátým týdnem po zranění po čas jeho neschopnosti k výdělku.

Pro výpočet tohoto důchodu jsou směrodatna ustanovení odst. 2 až 7 § 6 úraz. zákona. Jak jde na jevo z odst. 2 § 7 úraz. zák. stanoví odstavce 2 až 7 § 6 úraz. zák. zásady jen pro výpočet ročního pracovního výdělku a tím i důchodu a pro nic jiného. V odst. 8 § 6 cit. zák. je pak určeno, kolik činí důchod při úplné a kolik při částečné nezpůsobilosti na dobu jejího trvání, v odst. 11 tohoto § je vysloveno, kdy zraněnému nárok na náhradu nepřisluší a konečně v § 7 se stanoví, v čem spočívá náhrada při smrti z podnikového úrazu.

Z těchto předpisů a vzájemného jejich vztahu, jakož i z účelu celé instituce nutno dovoditi toto:

Jde tu o pojištění veřejnoprávní, odškodňující pojištěnce za úplnou nebo částečnou nezpůsobilost k výdělku, přivedenou podnikovým úrazem ve formě důchodu vypláceného po dobu trvání této neschopnosti.

Poněvadž jde o speciální veřejnoprávní zákon, nelze — protože snad úrazový zá-

kon sám užívá pojmu náhrady škody — při interpretaci bez dalšího se řídití ustanoveními soukromého práva o náhradě škody, tedy hlavy XXX občanského zákona, nýbrž je nutno z úrazového zákona a samého vypátrati, co vlastně zákon náhradou škody nazývá a za jakých podmínek ji poskytuje. Analogie s občanským zákonem, kde náhrada škody předpokládá bezprávný čin, zavinění, škodu a kausální souvislost mezi činem a škodou, nemůže při úrazovém zákoně, kde jde o veřejnoprávní pojištění, dopadati a svádí naopak věc při výkladu na nesprávnou kolej.

Není také třeba vycházeti z pojmu určitého soukromým právem, když úrazový zákon v citovaných ustanoveních zřetelně uvádí, kdy, co a na jakou dobu se zraněnému respektive pozůstalým usmrcenému při podnikovém úrazu poskytuje.

Záleží-li podle § 6 odst. 1 úraz. zák. náhradě škody při podnikovém úrazu v důchodu, pak přísluší pojištěnci tehdy, když mu tento důchod náleží, t. j. po čas neschopnosti k výdělku.

Jen od této objektivně znalecky určené nezpůsobilosti a jejího trvání odvisí tedy nárok na důchod.

Dokud je tu tato neschopnost, je tu škoda ve smyslu úrazového zákona a je tu i nárok na její náhradu ve formě důchodu.

Toto hledisko vyvozené ze znění i účelu úrazového zákona je objektivní, poněvadž zjištění děje se znalci lékaři a je také spolehlivé a spravedlivé pro obě strany.

Důchod pojištěnci placený je odškodněním za ztrátu dělnosti a jako na jedné straně nemá být premií pro zahálku, nesmí být na druhé straně brzdou pochobitelné snahy pilného a svědomitého dělníka, aby i s vynaložením větší síly duševní a fyzické překonal následky úrazu a výdělkově se vyšinul.

Tím je vysloveno, že výdělek pojištěnce po úraze, který z individuálních příčin může zůstatí stejným, nebo dokonce i stoupnouti i přes objektivní snížení způsobilosti k výdělku, nelze počítati k poměrům, které podle § 39 odst. 1 úraz. zák. jsou

rozhodny pro vyměření náhrady, to jest důchodu.

Pro vyměření tohoto důchodu jsou směrodatna ustanovení § 6, odst. 2 až 7 cit. zák. a pevnou, pro obě strany nezměnitelnou základnou tu je výdělek pojištěncův rok před úrazem do maxima 12.000 Kč.

Nemůže proto úrazová pojišťovna pouze proto, že se z individuálních příčin zvýšil pracovní příjem pojištěncův výplatu důchodu zastavovati, dokud trvá lékařsky zjištěná pracovní nezpůsobilost k výdělku. Dokud pojištěnec je takto nezpůsobilý, potud trpí škodu, jež se uhrazuje důchodem.

Náhled, že proto, že pojištěnec po úrazu stejně, nebo i více vydělává, netrpí škodu, je mylný a má svůj důvod v tom, že se tu, ač k tomu není důvodu, uplatňuje hledisko práva soukromého. Nelze proto změny ve výdělkových poměrech pojištěnce nastavší po úraze za změnu poměrů podle § 39 úraz. zák. a snižovati neb zastavovati mu proto důchod, když se při tom jeho nezpůsobilost k výdělku lékařsky zjištěná nezměnila.

Správnost tohoto výkladu dokazuje i výjimečné ustanovení § 40 úraz. zák., stanovící, kdy výjimečně může být slušné resp. mzda dosažená po úrazu mít vliv na dočasné zastavení úrazového důchodu (je to jen při plném důchodu dle § 6, odst. 8a) cit. zák.). Toto ustanovení má zřejmě svůj samostatný účel, aby opětne zaměstnání nejtěžší úrazem postižených bylo jak v zájmu pojišťovny, tak i pojištěnce usnadněno. Tohoto ustanovení normovaného na přesně vymezený případ, nelze však jakýmsi argumentem a maiore ad minus používatí v neprospěch pojištěnce i v jiných případech změny poúrazového výdělku.

K poukazu, že tento výklad povede k nesrovnalostem na př. tam, kde zaměstnanec automatickým postupem služebním dosáhne vyššího příjmu než před úrazem, dlužno odpovědět, že žádná zásada se neobejde bez výjimečných případů, celkem však vzácným proti oněm jevům, kdy by dělník měl nárok na důchod ztratití jen tam a proto, že škoda, kterou utrpěl na ztrátě své pracovní způsobilosti se neprojevuje ciferně ve zvýšeném výdělku po

úraze docíleného p r a c í, když by naproti tomu důchod neztrácel tam, kde by vyššího příjmu docílil nikoliv z poměru pracovního (na př. dědictvím). Nesrovnalosti tu ovšem jsou, ale je na zákonodárci, aby se postaral stanovením výjimek o to, aby objektivní a spravedlivá zásada úrazového pojištění odškodňujícího nezpůsobilo k výdělku po dobu jejího trvání nevedla být i sporadicky k nespravedlivým výhodám.

Při tom dlužno poukázat na to, že ani ze soukromoprávního hlediska škody nelze v pouhém dosažení téhož nebo vyššího výdělku jako před úrazem spatřovati dostačitelny důkaz o tom, že tu škody není. Učedník, který přes svoji sníženou způsobilost k výdělku stal se pomocníkem s vyšším platem, trpí přece zřejmě škodu, poněvadž zpravidla nevydělává tolik jako zdravý dělník stejné kvalifikace.

Jest proto lépe setrvti na tom, z čeho vychází sám úrazový zákon a zabrániti, aby pro sporadické, zákonem neodstranitelné nesrovnalosti nebylo pouhým číselným posuzováním výdělku křivděno těm, kteří svoji p r a c í se výdělkově vyšinuli, ač jejich lékařsky zjištěná způsobilost k výdělku zůstává i nadále snížena.

Stejně stanovisko zastává Vrchní pojišťovací soud i ohledně úrazového pojištění ž e l e z n i č n í c h z a m ě s t n a n c ů (na př. v *Cuo* 272/38).
Jaroslav Štěpina.

Ústav pro péči o uprchlíky.

Vládním nařízením ze dne 11. listopadu 1938, č. 292 Sb. z. a n. byl zřízen při ministerstvu sociální péče »Ústav pro péči o uprchlíky«.

Důvodem jeho zřízení byla skutečnost, že péči o uprchlíky zabývaly se různé úřady, obce, dobrovolné organizace i jednotlivci. Takto prováděná péče se tříštila a křížila, nebylo přehledu ani o poskytované pomoci, ani o upotřebení různých darů, finančních prostředků z ciziny i z republiky ve prospěch uprchlíků, v důsledku čehož nebylo záruky zdárného výsledku.

Působnost ústavu vztahuje se na celé státní území; jest dočasná a úkolem úspěšné vyřešení otázky uprchlíků.

Agenda Ústavu, kterou obstarává ministerstvo sociální péče, jest rozdělena zvlášť pro zemi Českou a Moravskoslezskou, pro zemi Slovenskou a pro Podkarpatskou Rus.

Ústav, který řídí ministr sociální péče a zástupci jím určení, má ústředí a čtyři odbory, a to:

1. sociální a zdravotní, jehož úkolem jest zejména řídit a usměrňovati pohyb uprchlíků po stránce policejní, zdravotní i dopravní, starati se o řádné ubytování a stravování i jinou pomoc uprchlíkům sociálně potřebným, provésti soupis a míti evidenci všech uprchlíků a jejich majetkových poměrů, dále veškeré soukromé a veřejné péče o ně, sečleniti tuto péči a doplňovati ji podle potřeby péčí státní;

2. usídlovací, který pečuje o uvedení uprchlíků československé státní příslušnosti do zaměstnání jakéhokoliv a o jejich včlenění do hospodářského života v nových hranicích státu;

3. vystěhovalecký, jehož úkolem je pomáhati radou i skutkem uprchlíkům, kteří budou nuceni a budou chtít se vystěhovati, aby s úspěchem zakotvili v různých přistěhovaleckých státech a založili svou existenci, pečovati o výměnu obyvatelstva v dohodě se sousedními státy a udržovati styky se zahraničními přistěhovaleckými institucemi;

4. finanční, který má na starosti opatrování finančních prostředků a hospodaření jimi.

Ježto působnost všech otázek péče o uprchlíky dotýká se úzce finanční správy, jest vyhrazeno ministerstvu financí, aby jmenovalo svého zástupce do všech odborů Ústavu. Usnesení odboru finančního vyžaduje bezpodmínečně souhlasu zástupce ministerstva financí. Nesouhlas vyřídí dohodou ministr sociální péče s ministrem financí.

Pro působnost odboru sociálního a zdravotního, usídlovacího a vystěhovaleckého mohou býti zřízeny krajové poradní sbory, jejichž složení i působnost určí ústředí Ústa-

vu. Toto opatření budou vyžadovati zvláštní potřeby některých krajů.

Pro ústředí i pro jednotlivé odbory jmenuje ministr sociální péče na návrh příslušných ministrů výbory z úředníků zúčastněných ministerstev a ze znalců.

První (úředníky) nutno jmenovati, ježto působnost Ústavu dotýká se působnosti též jiných ministerstev, takže jejich účast bude zárukou, aby nedošlo k nějakému usnesení, které by bylo v rozporu se zásadními zájmy příslušných ministerstev.

Druhé (znalce) pak nutno přibíratí, aby bylo využito zkušeností, rozhledu a vědomostí odborníků z praktického života pro urychlené řešení tak naléhavého problému, jakým je problém uprchlíků.

Usnesení výboru zásadního a finančního rázu potřebují ke své závaznosti schválení ministra sociální péče.

Rozhodnutí Ústavu pro péči o uprchlíky, schválená ministry sociální péče, jsou z á v a z n á pro všechny úřady, ústavy, podniky a orgány republiky bez zřetele k tomu, bylo-li by jinak třeba výnosů úřadů jiných, kdyby nešlo o péči o uprchlíky.

Ustanovení toto jest z á s a h e m do pravomoci různých úřadů, jež doposud nemá příkladu.*) Takovouto pravomocí bylo však nutno nadati Ústav v zájmu potřeby rychlého rozhodování, aby jeho rozhodování nemohlo býti brzděno kompetenčními spory ústředních i jiných státních úřadů, veřejných ústavů nebo úřadů samosprávných.

Ústav jest p r á v n í c k o u o s o b o u. Jmění jeho jest fondem, který jest podřízen dozoru Nejvyššího účetního kontrolního úřadu. Základem fondu jsou prostředky státní. Jinak bude Ústav čerpati své příjmy z darů, které jsou osvobozeny od daní a dávek a z příspěvků, kte-

*) Znamená to zásah i do pravomoci úřadů policejních, kteréžto úřady dosud měly v otázkách uprchlíků nejdůležitější rozhodování. — Pozn. red.

ré budou předepisovány a vybírány od vystěhovalců při přidělování valut.

Jmění Ústavu slouží v prvé řadě k tomu, aby nemajetným uprchlíkům československé státní příslušnosti byla umožněna buď existence v republice nebo jim bylo umožněno vystěhování. Příspěvky do fondu jsou vybírány od všech vystěhovalců, kteří žádají přiděl cestovních valut. Toto opatření postihuje československé příslušníky, osoby cizí státní příslušnosti i osoby, jejichž státní příslušnost jest sporná. Děje se podle směrnic zvlášť pro čs. příslušníky a zvlášť pro ostatní.

Nyní jsou pro vyměřování příspěvků směrodatnými tyto směrnice:

I. Pro čs. příslušníky — jednotlivce:

Částka do 15.000 Kč včetně jízdního lístku a zavazadel přiděluje se bez příspěvku.

Z přidělené částky 15.000 Kč až 25.000 Kč vyměřuje se příspěvek 20% a z částky 25.000 Kč až 80.000 Kč příspěvek 30%.

Pro příslušníky rodiny, ať cestují s hlavou rodiny společně neb odděleně mohou býti přiděleny bez příspěvku tyto částky: manželce 7.500 Kč a každému dalšímu členu rodiny nejvýše 3.250 Kč. Z částek vyšších vyměřuje se příspěvek za podmínek platných pro hlavu rodiny. Pro vyměřování příspěvků počítají se částky přidělené hlavě rodiny i členům této rodiny dohromady. Na jednu rodinu bez ohledu na počet jejích příslušníků je povolován příděl cestovních valut v nejvyšší částce 80.000 Kč včetně 30% ního příspěvku. Členem rodiny se rozumějí děti, rodiče, tchýně, tchán a sourozenci, pokud netvoří samostatně rodinu.

II. Pro osoby s cizími cestovními pasy nebo česko-

slovenskými prozatímními pasy pro jednotlivce:

Částka do 7.500 Kč včetně jízdního lístku a zavazadel přiděluje se bez příspěvku.

Z částky 7.000 Kč až 15.000 Kč vyměřuje se příspěvek 20% a z částky 15.000 Kč až 30.000 Kč příspěvek 50%.

Příděl pro manželku rovná se jedné polovině a příděl pro každého dalšího člena rodiny jedné čtvrtině přídělu pro hlavu rodiny, při čemž nejvyšší částka pro jednu rodinu jest 50.000 Kč včetně 50%ního příspěvku.

Způsob vyměřování příspěvků a počítání členů rodiny jest obdobný jako u československých státních příslušníků.

Příspěvek předpisuje a vybírá vystěhovalecký odbor Ústavu od vystěhovatele, který mu předloží řádný cestovní pas, opatřený visem přistěhovaleckého státu. Po předložení potvrzení o tom, že vplacným lístkem Ústavu byl u poštovního spořitelny předepsaný příspěvek zaplacen, je odeslán Národní bance návrh na příděl cestovních valut.

Ústav vede evidenci vystěhovalců za tím účelem, aby nebylo zneužito přídělu valut pro členy těžce rodiny, kteří se stěhují odděleně.

Jan Vlasatý.

Dědické dávky z jmění podrobeného fideikomisární substituci při nápadu na zadního dědice.

R. 1936 zemřel Dr. B. Sch., majitel panství v T. Majetek jeho tvořily tři podstaty různého původu a různé povahy:

1. Nemovitosti stížené svazkem fideikomisární substituce, kterou nařídil otec Dra B. Sch., kn. K. Sch., jenž zemřel r. 1904 odkázav tyto nemovitosti svému druhorozenému synovi, Dru B. Sch., obmeziv jej pro případ bezdětnosti fideikomisární

substitucí ve prospěch svého prvorozeného syna K. Sch. a jeho potomstva dle určeného řádu.

2. Nemovitosti stížené svazkem fideikomisární substituce, kterou nařídila matka Dra B. Sch., kn. V. Sch., jež zemřela r. 1910, povolavši svého druhorozeného syna, téhož Dra B. Sch., za dědice, obmezivši jej co do těchto nemovitostí pro případ bezdětnosti stejnou fideikomisární substitucí ve prospěch prvorozeného syna K. Sch., a jeho potomstva dle téhož řádu.

3. Aloidní majetek Dra B. Sch., jehož nabyt různým způsobem, zejména koupí za účelem arrondace majetků zděděných.

Dr. B. Sch. zanechal poslední pořízení, jimž povolal svého synovce A. Sch., nejstaršího syna svého prvorozeného bratra K. Sch. za svého jediného a universálního dědice, připomenuv výslovně, že mu nenáleží pořizovati o obou podstatách substitučních.

Poněvadž včas úmrtí Dra B. Sch., byl tento jeho synovec A. Sch. také nejbližším povoláním svěřenským nástupcem do substituční podstaty svého děda kn. K. Sch., a do substituční podstaty své babičky kn. V. Sch., spojil ve své osobě delační důvody ke všem třem různým podstatám. V důsledku toho přihlásil se s výhradou inventáře: ze závěti své babičky kn. V. Sch. za dědice podstaty pod 2. jmenované a ze závěti svého strýce Dra B. Sch. za dědice jeho allodu pod 3. jmenovaného a prohlásil, že přijímá odkaz nemovitostí pod 1. jmenovaných a jemu substitučním odkazem jeho děda kn. K. Sch. zůstavených.

Z těchto důvodů byl k projednání všech tří pozůstalostí vrchním soudem delegován též pozůstalostní soud, u něhož byly všechny tři pozůstalosti, pozůstalost kn. K. Sch., kn. V. Sch., a Dra B. Sch. z důvodů ekonomie a vhodnosti spojeny do

jednoho spisu, ač v rámci tohoto spisu byly všechny tři pozůstalosti přísně rozlišovány a o každé z nich byl také zvláštní, samostatný poplatkový výkaz podán.

Přes to příslušné okresní finanční ředitelství shrnulo všechny tři dědické nápady v jeden a vyměřilo z nich dědickou daň dle sazby IV. sazby daně dědické a poplatky z převodu nemovitostí dle sazby odst. c) § 1 zák. čís. 74/1901 ř. z. ve znění zák. čís. 31/1920 Sb. z. a n. a bez zřetele na knihovní dluhy nekryté hodnotou pozůstalostních movitostí, jak nařizuje § 5 zák. čís. 337/21 Sb. z. a n. Ze všech tří pozůstalostí, shrnutých takto v jedinou, naměřeno bylo na pozůstalostních dávkách (dani dědické, poplatku z převodu nemovitostí a paušálního poplatku) celkem Kč 796.224.80.

Proti tomuto platebnímu rozkazu podal dědic A. Sch. stížnost pro nezákonnost předepsaných dávek, namítaje v podstatě:

že dle teorie i praxe občansko-právní není substituční jmění pozůstalostní předního dědice, ale pozůstalostí původního zůstavitele, který substituci nařídil, takže nelze A. Sch. považovati, pokud jde o jmění vázané substitučním svazkem za dědice dra B. Sch., nýbrž za dědice případně odkazovníka

děda kn. K. Sch. a babičky kn. V. Sch.,

že toto stanovisko uznal i sám zůstavitel Dr. B. Sch., který ve své závěti povolal A. Sch. za dědice pouze alodního jmění, uváděje výslovně, že mu nepřisluší právo porizovati o ostatním majetku, o němž jest již jeho otcem a matkou poríženo,

že ostatně dle § 2, odst. 2 cís. nař. č. 278/15 ř. z. jest výměra dědického poplatku při fideikomisárních substitucích závislá na poměru nabyvatele k tomu, kdo substituci nařídil, a žádal, aby z majetků substitučních vzhledem k osobnímu poměru dědice k zůstaviteli (déd — vnuk, babička — vnuk) byla měřena daň dědická nikoliv dle tř. IV. jak se stalo ale dle tř. I., sazby daně dědické a poplatek z převodu nemovitostí nikoliv dle sazby odst. c) ale dle sazby odst. a) § 1 zák. č. 74/01 ř. z. ve znění zákona č. 31/20 Sb. z. a n. a to se slevou dle § 5 zák. č. 337/21 Sb. z. a n., pokud jde o částky zatížené knihovními dluhy, nekrytými hodnotou pozůstalostních nemovitostí.

Zemské finanční ředitelství v Praze stížnosti vyhovělo a upravilo předepsané dávky dle zásad uplatněných v stížnosti na Kč 348.911.88.

Čeněk Svoboda.

Literatura.

Nové zákony a nařízení Československé republiky, redigují Dr. J. Hoffmann a Doc. Dr. Fundárek s kruhem spolupracovníků (arch po Kč 1.80, číslo 1 Kč 7.20).

Sbírka předpisů, vydaných ku přebudování státu, redigují K. Schrotz a Dr. S. Jurášek (arch po Kč 2.—).

Skoro současně počaly vycházeti dvě sbírky, shrnující zákony, tvořící nový náš stát. Přestavba dosavadního a výstavba

nového právního řádu kladou velké úkoly všemu právníctvu, takže dobrá a rychlá orientace pro každého právníka je nezbytností. Není proto divu, že naše dvě čelná nakladatelství ujala se úkolu uspokojiti tuto naléhavou potřebu praxe a přistoupila k vydávání sbírek, obsahově vlastně souběžných. Dosud vyšel 1. sešit »Nových zákonů« a dva sešity »Sbírky předpisů«, takže těžko pronéstí definitivní úsudek, který si vyhražujeme po ukončení celých ročníků.

Za časové východisko »Nových zákonů a nařízení« byl zvolen redakcí počátek